

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

NTNU Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
v/ nemnda for studentsaker
Postboks 8900 Torgarden
7491 Trondheim

Bergen, 03.04.2024
Deres ref.: 2022/5710 (104/22)
Vår ref.: 24/02523 (20/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 20/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Norges tekniske-naturvitenskapelige universitet, (heretter NTNU), i sak 104/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 27.01.2023, der vedtaket i underinstansen ble endret.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 27.01.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/03140 (20/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 20.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved NTNU ble endret til annullering og utestenging i ett semester.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de nåværende medlemmene i Felles klagenemnd deltok Fredrik Bokstap, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Klagenemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED]. Klageren var representert av advokat Rachel Cowan ved forrige behandling av saken. Advokaten representerer ikke lenger klageren, men siden det er de samme saksdokumentene som er lagt til grunn i saken som ved forrige behandling av saken, vises det fortsatt til denne advokaten i det følgende.

Klageren ble høsten [REDACTED] tatt opp til studier i [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED] høsten [REDACTED]. Vurderingsformen i emnet er en fire timers hjemmeeksamen.

I forbindelse med klage av sensur ble det tatt mistenke om fusk, jf. mistanke om fusk 29.03.2022. Det ble oppdaget at klageren hadde svart med tall fra versjon 2 i del A i oppgave 11, i stedet for tall fra versjon 3 som klageren fikk utdelt under hjemmeeksamen. Klagerens svar var riktig for versjon 2.

Klageren innga uttalelse 18.03.2022. Klageren forklarer at h[un] er flink i matematikk, men ikke i norsk. H[un] opplevde språkutfordringer når h[un] gjennomførte [REDACTED] i emnet. Klageren forklarer at h[un] var svært uheldig og fikk samme resultat som i den andre utdelte oppgaven. Grunnet språkutfordringer skrev klageren «*hva som helst*» i oppgave 11 og leverte en ulogisk besvarelse. Klager har gitt en nærmere redegjørelse på hvordan har kommet frem til løsningen i oppgave 11. Tabeller og forklaring ble utelatt i oppgave 11, og dette er bevis for at klageren ikke forstod oppgaven. Klageren anfører videre at dersom h[un] hadde fusket ved innlevering av hjemmeeksamen, hadde h[un] ikke klaget på karakteren.

Klagerens tidligere advokat innga uttalelse 20.04.2022, hvor det vises til tidligere anførsler. Det anføres at klageren ikke forsøkt å fuske under eksamen, og h[un] stiller seg uforstående til mistanken. Klageren besvarte ikke alle oppgavene i hjemmeeksamen, og det anføres at samtlige oppgave ville vært besvart dersom klageren hadde fusket. Klageren har språkvansker og har misforstått oppgaven, og feil forståelse kan ikke være grunnlag for fusk. En utestengelse påvirke klagerens studieprogresjon, og medføre at h[un] får en forsinket start på arbeidslivet. Klageren er [REDACTED], h[un] risikerer å tape ett år med studier og det vil være vanskelig å finne motivasjon for å gjenoppta studiene. Det anføres at klageren ikke tidligere har forsøkt å fuske, og at utestengelse er en for streng reaksjon.

Instituttet vurderte klagerens besvarelse på nytt i lys av klagerens anførsler, jfr. tilbakemelding om faglig vurdering 30.05.2022. Instituttet har ikke funnet grunn til å endre sin vurdering. Det vurderes at klageren tydelig har brukt tall som har kommet fra en annen kandidat sin oppgave. Når det gjelder klagerens forklaring anføres det at «*det skal være maksimum flaks å putte disse tallene på riktig plass i regnestykket og tilfeldig velge tall som ikke hører sammen for å få sum lik 1, slik at 0,1 skal puttes inn i riktig plass.*» Det bemerkes videre at det er flere tall som kunne vært brukt til denne summeringen.

Den sentrale klagenemnden ved NTNU behandlet saken i møte 16.06.2022 (feil dato 21.06.2022 i forrige vedtak). Nemnda vurderte at det var usannsynlig at klageren helt tilfeldig skulle ha valgt samme tall som ble gitt i versjon 2 av eksamen, og det forelå en klar sannsynlighetsovervekt for at h[un] hadde fått løsningen fra en medstudent under eksamen. Det ble tatt vedtak om annullering og utestenging i to semester, nærmere bestemt høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023.

Klagerens tidligere advokat påklaget vedtaket 04.07.2022, hvor det vises til tidligere anførsler. Det anføres at den sentrale klagenemnda ikke har tatt hensyn til hvilke tall klageren har brukt til å besvare eksamensoppgaven, samt språkvanskene h n har. Klageren har gitt en redegjørelse på hvordan h n har kommet fremt til tallene h n har brukt, og at feilene skyldes feil fremgangsmåte og tanker fra klageren og ikke opplysninger fra medstudenter. Språkvanskene er også skyld i at oppgave 12 ikke ble besvart.

Den sentrale klagenemnd ved NTNU vurderte klagen 13.09.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Den sentrale klagenemnd ved NTNU opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet ved § 6-4 1. ledd hva som skal anses som fusk:

...

(1) Fusk defineres som en opptreden i strid med NTNUs regelverk for eksamensavvikling, og som på en urettmessig måte kan føre til at kandidatens resultater blir vurdert bedre enn ellers.

Eksempler på slike tilfeller:

...

- presentere andres arbeid som sitt eget; plagiat, herunder manglende kildehenvisning og/ eller klar markering av sitat

- ureglementert samarbeid mellom kandidater eller grupper

....

Av forsiden til eksamen i IMAT1050 fremgår det:

...

«Eksamen skal være et individuelt, selvstendig arbeid. Det er tillatt å bruke hjelpemidler, men vær obs på at du må følge eventuelle anvisningen om kildehenvisninger under.»

...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vekt på redegjørelse fra avdeling for utdanningskvalitet 29.03.2020 og ny vurdering fra instituttet 30.05.2022. Nemnda viser til instituttets vurdering hvor det fremgår at klageren skal ha «maksimum flaks» for å tilfeldig velge tallene fra versjon 2 av hjemmeeksamen og komme frem til riktig løsning i versjon 2 da h■n ble utdelt versjon 3 av eksamen. Felles klagenemnd vurderer at likhetene til oppgave 2 i klagerens besvarelse ikke kan komme med noe annet enn samarbeid under hjemmeeksamen. Nemnda viser til at vurderingene fra institusjonen samlet sett fremstår som grundige og nyanserte, der også klagerens forklaringer er vurdert.

Nemnda har merket seg klagerens anførsler om at h■n opplevde språkvansker og misforstod oppgaven under hjemmeeksamen. Til dette bemerker nemnda at likhetene er av en slik art at de ikke kan komme av noe annet enn samarbeid under hjemmeeksamen.

Felles klagenemnd har videre merket seg anførselene fra klageren om at h■n ville ha besvart alle oppgavene i hjemmeeksamen dersom h■n hadde fusket. Felles klagenemnd bemerker at dette ikke forklarer likhetene mellom klagerens besvarelse og likhetene til versjon 2 av hjemmeeksamen.

Nemnda mener dermed at klageren – objektivt sett – har presentert eget tidligere arbeid uten referanse og noen andres arbeid som sitt eget, jf. studieforskriften ved NTNU § 6-4.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

Det saksforhold i form av ulovlig samarbeid som nemnda har funnet bevist ovenfor, under det objektive vilkåret, kaster samtidig lys over det subjektive vilkåret. Nemnda vurderer at det ulovlige samarbeidet som har funnet sted, nærmest etter sin natur må være en villet handling. Det er ingenting i dokumentasjonen som peker i retning av at den ulovlige kontakten skal ha

oppstått i vanvare, altså gjennom uaktsomhet. Nemnda har etter dette funnet at klageren har handlet med forsett.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Den sentrale klagenemnd ved NTNU har fattet vedtak om annullering av klagerens eksame og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket anførselene fra klagerens advokat om at utestengelse vil påvirke klagerens studieprogresjon og medføre en forsinket start på arbeidslivet. Han risikerer å tape ett år med studier. Nemnda bemerker at dette er en påregnelig følge av fuskehandlingen.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden ved forrige behandling av saken var for lang. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod i januar 2022, og det tok deretter 9 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 22.09.2022, men grunnet stor saksmengde ble klagen først gang behandlet i møte 27.01.2023. Slik nemnda vurderer det, hadde ikke saken den fremdriften den skulle forrige gang. Behandlingstiden var totalt på 12 måneder fra mistanken om fusk oppstod, til saken ble behandlet av Felles klagenemnd forrige gang. Dette var for lang total saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 14 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for ytterligere nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i ett semester er en riktig reaksjon i denne saken, på grunn av den lange saksbehandlingstiden på 12 måneder ved forrige behandling av saken. Felles klagenemnd endrer reaksjonen fastsatt av underinstansen.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 31.01.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 31.01.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved NTNU i sak 104/22, endres til annullering av eksamen og utestenging i ett semester.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 06.03.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.